

tegenwoordigers van King's College Hospital hadden geen volmacht; daarom zal verder rechtstreeks met het bestuur worden onderhandeld (*Hospital*).

PINKHOF.

INGEZONDEN.

ONDERLINGE VERZEKERING-MAATSCHAPPIJ VAN GENEESKUNDIGEN TEGEN DE GELDELIJKE GEVOLGEN VAN INVALIDITEIT.

Nog steeds is niettegenstaande alle ijverige pogingen het ledenaantal der „Onderlinge” gering; zonder twijfel is in het meerendeel der gevallen eenvoudig *zorgeloosheid* de oorzaak van het niet toetreden, principieele of financiële bezwaren slechts zelden.

Mogen enkelen van hen, die er tot nu toe niet ernstig bij stil stonden en zich er van afmaakten met een „ik ben nooit ziek” of „in zoo'n geval neemt collega A. met plezier voor mij waar”, door het volgend voorbeeld tot nadenken worden gestemd. Nadenken leidt ongetwijfeld tot toetreding.

Collega N. N. 33 jaar, uit gezonde familie, gehuwd, met kinderen, erkend liefhebber in zijn studietijd van sport zonder te overdrijven, was sedert 6 jaren in een plattelandspraktijk van matigen omvang in een gezonde streek. Hij voelde zich steeds wel en flink; behalve eens per jaar een angina, was hij nooit ongesteld. Regelmatig goed eter. Sedert het voorjaar 1907 begon hij te hoesten waarop weinig wordt gelet, daar hij zich best blijft voelen; hij verzuimt geen dag zijn praktijk. 31 Augustus na een verlossing krijgt hij een bloedspuwing. Hij moet het bed houden en heeft een plaatsvervanger noodig. Het proces, dat vrij uitgebreid blijkt te zijn, vertoont na eenige weken neiging tot uitbreiding; langdurige rust is een gebiedende eisch. Daarom dient hij zijn ontslagaanvraag als gemeente-geneesheer in, en vertrekt naar een sanatorium. Hij heeft nog een plaatsvervanger noodig tot den ingang van het ontslag; daarna moet de familie de gemeentewoning verlaten.

Half Mei 1908 is hij zoover hersteld, dat aanvaarding van een lichte betrekking, salaris *f* 500 per jaar, wordt mogelijk geacht; opnieuw moet het gezin verhuizen.

Hoe gelukkig kan patient zich rekenen, als nu verder alles goedgaat en deze betrekking den overgang kan vormen, tot het wellicht verkrijgen van een werkkring, die hem en zijn gezin een bestaan kan opleveren.

En toch niettegenstaande een zoo gunstig verloop wat een geldelijke offers

Hoe welkom is in zulk een geval de uitkeering van de „Onderlinge” en tevens hoe verlicht het lidmaatschap de zorg voor de toekomst.

Arnhem, Mei 1908.

J. G. FISCHER.

DE PERMEATIE IN DE BEHANDELING VAN MAAGZWEER.

Primum non nocere.

In het vorig nummer doet prof. VAN LEERSUM ons kond, dat het hem niet is gelukt, bij lijders aan maagzweer met een slang van 6 mM. dikte de „permeatie” tot stand te brengen.

Al heeft het in het algemeen meer belang, te weten, wat wel dan wel wat niet is gelukt, hier is de ontijdige bekendmaking van het allergrootste gewicht, omdat het negatieve gevolg der medegedeelde proefnemingen anderen zal weerhouden, met VAN LEERSUM de „permeatie” in andere, minder gecompliceerde gevallen opnieuw te beproeven.

Weinigen zullen VAN LEERSUM's bewering tegenspreken: „dat een langdurige rust van de maag de genezing meer in de hand werkt dan de beste kuur”. Velen zullen daarentegen verwonderd vragen of aan dit onbestreden grondbeginsel wel voldaan, of er niet op onverantwoordelijke wijze tegen gezondigd wordt, als men den maagzweerlijder met een eind buis, al is die dan een „dunne en soepele”, van stellig 1 en 1.50 M. 1) in zijn maag laat rondloopen.

De „met de maagsonde opgedane ervaring” doet ons inzien, dat ook bij maagzweer, voor *diagnostische doeleinden, een voorzichtige uitheveling* mag worden verricht. Maar kan die ervaring ooit grond zijn om niet „te vreezen” de gevolgen van het feit, een zoo ernstig zieke, als een lijder aan maagzweer is, acht dagen laat rondloopen — let wel: loopen — met een vreemd voorwerp in zijn maag, dat de bewegingen van het lichaam moet deelen en, ook bij rust van den zieke, onophoudelijk langs den maagwand en de aangedane slijmvliesplek moet schuren. En dat alleen in de hoop, dat de buis bij den volwassene netjes — immers volstrekt niet in tweeën geknikt, want ook dan zou de manoeuvre niets baten — naar den darm zal „wandelen”, zooals de heer SCHELTEMA het heeft uitgedrukt.

Is hier aan het *non nocere* wel voldaan?

Nog erger zullen de gevolgen der „permeatie” bij maagzweer zijn, als inderdaad waar is wat A. SCHIFF 2), in tegenstelling met PAWLOW, meent te kunnen bewijzen: dat de maagkliertjes wel degelijk ook op een mechanischen prikkel met afscheiding van maagsap antwoorden.

Nieuwere onderzoekingen 3) maken het waarschijnlijk, dat terugvloeien van pancreassap in de maag meer dan zoutzuur en pepsine voor het ontstaan van de maagzweer aansprakelijk gesteld moet worden. Is dat zoo, waarom dan door een „Dauer-drainage” het gevreesde pancreassap de gelegenheid gemakkelijk gemaakt, om in de maag binnen te dringen?

En waarom toch langs ongebaande, onzekere en bovenal gevaarlijke wegen gezocht wat sinds lang, sinds CRUSUS, op veiliger paden te vinden is? Wordt door het voedingslavement de rust van de maag niet langs veiliger en beproefder weg verkregen dan door de „permeatie”, van welke physiologische werking nog niemand iets weet? Weliswaar is tijdens de resorptie door het rectaal-slijmvlies een afscheiding van maagsap aangetoond, maar heeft men

---

1) In het eene geval was 1.50 M. „naar binnen gekropen”, in het andere „bevond zich een stuk van 2 M. in het lichaam”.

2) *Zeitschr. f. klin. Med.*, Bd. 61, S. 220. Referaat dit *Tijdschrift* 1907 Tweede Helft, blz. 34.

3) W. BOLDYREFF, Ueber den selbständigen und künstlich hervorgerufenen Uebergang von Pankreassaft in den Magen und über die Bedeutung dieser Erscheinung für die praktische Medicin, *Zentralbl. f. die gesammte Physiologie und Pathologie d. Stoffwechsels* 1908, n°. 6, S. 220.

reeds het tegendeel bewezen, als bij de „permeatie” de voedingsstoffen aan hooger gelegen deelen van den darm ter resorptie worden aangeboden?

VAN LEERSUM veronderstelt, dat de „permeatie” hem in staat zal stellen, de maag „veel langer rust te gunnen dan door LEUBE voorgeschreven is”. Ook daarvoor hebben wij, meen ik, de „permeatie” niet noodig. Bij de zogenaamde onthoudingskuur, die wij op voorbeeld de Engelschen bij moeilijk te genezen maagzweren veelal toepassen, kunnen wij, met behulp der voedingslavementen, de maag tot zelfs tien dagen rust gunnen, zonder dat de voedingstoestand der zieken noemenswaard achteruitgaat. Is de zweer na dien tijd nog niet genezen, dan mag veilig worden aangenomen, dat ook langere rust de genezing niet zal kunnen bevorderen.

Mij dunkt, van welken kant men de zaak ook beziet, men kan de „permeatie” bij de behandeling van maagzweer slechts aldus waardeeren: onnoodig, onlogisch en bovenal gevaarlijk.

Amsterdam, 2 Juni 1908.

J. SCHRIJVER.

BERICHTEN.

Wetten, Besluiten, Officiële verslagen enz.

Ontrating van schepen.

Door de regeering is ingediend een wetsontwerp tot verhooging van het hoofdstuk Binnenlandsche zaken der staatsbegroting voor 1908. Daarbij wordt het artikel voor de bestrijding der besmettelijke ziekten verhoogd met f 18000.— voor het aanschaffen van een toestel met toebehooren voor de verdelging van ratten op schepen. De minister herinnert er aan, dat bij de op 3 December 1903 te Parijs gesloten internationale sanitaire conventie aan de regeeringen der staten, die deze conventie sloten, de verplichting is opgelegd om zorg te dragen, dat de ratten aan boord van schepen, die de pest zouden kunnen overbrengen, zooveel mogelijk worden verdelgd. Een toestel daartoe was tot nog toe echter niet ter beschikking onzer regeering. De bedoeling is het aan te schaffen toestel te plaatsen aan de quarantaine-inrichting aan den Nieuwen Waterweg, maar het zal, zoo noodig, ook gebruikt kunnen worden voor schepen, niet voor den Nieuwen Waterweg bestemd.

Men zal zich uit ons overzicht over de verslagen van het toezicht op de volksgezondheid over 1905 en 1906 herinneren, dat in die jaren proeven met zulk een toestel zijn genomen, waarna de centrale gezondheidsraad de regeering aangeraden heeft twee zoodanige toestellen aan te schaffen 1).

MUNTENDAM.

BUITENLAND

MÜNCHEN. — **Gewoon professoraat in de orthopaedie.** Het eerste gewone professoraat in de orthopaedie in Duitschland is ingesteld door de bevordering van den buitengewonen hoogleeraar dr. LANGE tot ordi-

---

1) *Ned. Tijdschr. voor Geneesk.* 1908, I, bldz. 355 en 474.